Nr rejestracyjny: 2020/37/B/HS2/00304; Kierownik projektu: dr hab. Agnieszka Szarkowska

Napisy filmowe w oczach widzów.
Audiowizualne i językowe aspekty odbioru filmów z napisami.

Pytania i cele badawcze

Czym różni się czytanie napisów filmowych od czytania książki? W przeciwieństwie do czytania książki, gdy oglądamy filmy z napisami, nasza uwaga skupia się nie tylko na tekście, ale przede wszystkim na podążaniu za szybko zmieniającymi się obrazami, dźwiękami i napisami. I choć może się wydawać, że oglądanie filmów to czynność dość bierna, w rzeczywistości jest to proces niezwykle złożony, wymagający użycia wielu zasobów poznawczych. Podczas gdy widzowie śledzą akcję filmu, ich oczy wykonują od 2 do 5 ruchów na sekundę, co w sumie daje ponad 20 tys. ruchów w przeciętnym półtoragodzinnym filmie. Co sprawia, że skupiamy wzrok na jednych miejscach, a na innych nie, i na jak długo? Jak nasza uwaga wzrokowa zależy od warstwy wizualnej i dźwiękowej filmu oraz od rodzaju napisów? Właśnie takie pytania badawcze stawiamy sobie w naszym projekcie. Chcemy na przykład zrozumieć, jaki wpływ na widzów ma brak dźwięku w filmie – nowe zjawisko, które często obserwujemy u osób oglądających filmy bez dźwięku, np. w czasie podróży. W naszym projekcie badamy też, jaki wpływ na odbiór filmu przez widzów ma język napisów: porównujemy czytanie angielskich napisów do angielskich filmów z czytaniem napisów po polsku. Interesuje nas również wpływ indywidualnych cech widzów – takich jak znajomość języka ścieżki dźwiękowej filmu, pojemność pamięci roboczej czy tendencja do imersji w świat filmu – na to, jak oglądają oni filmy z napisami.

W projekcie stawiamy następujące pytania badawcze:

1. Jaki wpływ na odbiór filmów z napisami przez widzów ma warstwa wizualna i dźwiękowa filmu?
2. Jaką rolę w oglądaniu filmów z napisami odgrywa prędkość wyświetlania napisów oraz ich język?
3. Jaki wpływ na oglądanie filmów z napisami mają indywidualne cechy widzów?

Metody badawcze

Nasz międzynarodowy zespół badawczy przeprowadzi serię eksperymentów z użyciem specjalistycznego urządzenia śledzącego ruchy gałki ocznej (okulografu). Przeprowadzimy też ankiety i wywiady z widzami. Badania odbędą się w Polsce, Wielkiej Brytanii i Australii. W naszych badaniach skupimy się na kluczowych aspektach związanych z odbiorem filmów z napisami: warstwie wizualnej (wideo), warstwie dźwiękowej (audio), prędkości ukazywania się napisów oraz na języku napisów.

Każdy z eksperymentów składa się z trzech etapów:

1. Profilowanie uczestników: test znajomości języka angielskiego, test pojemności pamięci roboczej i test tendencji do imersji
2. Eksperyment: testy okulograficzne, testy zrozumienia treści, testy obciążenia poznawczego i testy imersji oraz wywiady z uczestnikami
3. Analiza danych

Znaczenie projektu

Zrozumienie, jak widzowie oglądają filmy z napisami ma fundamentalne znaczenie dla współczesnych społeczeństw, które w coraz większym stopniu wykorzystują materiały audiowizualne na co dzień. Wyniki naszych badań znajdą bezpośrednie zastosowanie w kształtowaniu polityki tłumaczeniowej, opracowywaniu standardów tłumaczeń audiowizualnych i w kształceniu tłumaczy. Zapewnią one także wgląd w mechanizmy leżące u podstaw przetwarzania mowy w materiałach audiowizualnych czy przetwarzania języka w ogóle.

Realizując nasz projekt, podejmujemy też dwa palące problemy współczesnej nauki: kryzys replikacji i odtwarzalność wyników badań. Replikacja zwiększa wiarygodność badań i stan naszej aktualnej wiedzy na temat odbioru napisów filmowych przez widzów.

Nasz projekt skupia doświadczonych badaczy zajmujących się przetwarzaniem napisów filmowych i badaniami okulograficznymi. Bazując na naszych wcześniejszych doświadczeniach, w obecnym projekcie opracujemy nowe, precyzyjne metody badania odbioru napisów przez widzów. W naszych działaniach dążymy do wspierania nauki opartej na faktach oraz promujemy otwartą naukę.